

прав та свобод людини досить детально регламентована нормативно - правовими актами України. Особливу роль в утвердженні та забезпеченні прав і свобод людини в діяльності міліції відіграють відомчі нормативні акти. Більшість з них відповідають міжнародним і європейським вимогам в сфері прав людини.

Перестюк Михайл Миколайович,

курсант навчально-наукового інституту підготовки фахівців для підрозділів слідства та кримінальної міліції НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри історії держави та права НАВС Шкуратенко О.В.

**СТАНОВЛЕННЯ, РОЗВИТОК ВИЩОЇ ШКОЛИ
ТА ЇЇ ВПЛИВ НА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНЕ ЖИТТЯ ДЕРЖАВИ
ТА ОКРЕМИХ ВИЗНАЧНИХ ОСІБ
В XVI - XVII СТ.**

Освіта відтворює і нарощує інтелектуальний, духовний та економічний потенціал суспільства. Вона є стратегічним ресурсом поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів держави, зміцнення її авторитету.

Історія становлення та розвитку нашої вітчизняної вищої школи налічує не одну сотню років. Вона з самого початку свого існування не поступалася якістю європейській освіті. Саме завдяки освітньо - культурному процесу XVI - XVII ст. зароджуються та розвиваються державотворчі процеси в суспільстві, які в подальшому знаходять своє відображення в козацькій державі.

Заснування слов'яно - греко-латинської колегії в Острозі та Києво-Могилянської академії в м. Києві, як перших вищих навчальних закладів на теренах сучасної України, було закономірним наслідком соціально-економічного та культурного розвитку суспільства. Виникненню перших вітчизняних учбових закладів вищого типу саме наприкінці XVI - початку XVII ст. сприяв ряд об'єктивних факторів.

Тогочасний розвиток освіти, а саме розвиток українських освітніх закладів уособленням яких були так звані церковноприходські, парафіяльні, братські та інші школи, напряму залежав від розвитку книжності та власне української культури як такої. Тому, на нашу думку можна з впевненістю стверджувати, що саме передумовою виникнення просвіти, як всеукраїнського, загально масового явища є виникнення та розвиток книжності на Україні.

Разом із розвитком книжної справи на тлі тогочасних подій розвивається і тогочасна освіта. Щоправда вона не є централізованою, набуває масового поширення та не розповсюджується на всі верстви

суспільства. Це зумовлено в першу чергу відсутністю власної державності.

З другої половини 80-х років XVI ст. значним суспільним та культурно-ідеологічним чинником стають братства - громадсько-політичні організації українських городян. Братські школи стали вищим шаблоном на шляху розвитку української освіти. Вони мали демократичний всестановий характер, ґрунтувались на вітчизняних засадах, виховували в української молоді патріотизм та повагу до свого народу, його історії, мови, культури, релігії.

Такий стрімкий розвиток освіти об'єктивно зумовлював утворення навчального закладу вищого рівня. Братські школи були добрим фундаментом для створення таких навчальних закладів, адже вони мали неабиякий досвід, високоосвічений викладацький склад та підтримку різних класів суспільства. Завдяки такому розвитку подій і виникають в подальшому Острозька та Києво-Могилянська академії.

Серед основних культурно-освітніх та ідеологічних центрів України XVI та XVII ст. хронологічно першим став центр, заснований в Острозі. Саме в Острозі і зароджується вища школа, уособленням якої є слов'яно-греко-латинська колеґія. Колеґію було засновано з ініціативи К. -В. Острозького, проте матеріально її забезпечила вперше Г альшка Острозька.

При всій різноманітності висловлювань про острозький учбовий заклад усі відрізняють високий рівень викладання в ньому, зокрема те, що тут викладались грецька, руська (старослов'янська) та латинська мови, читались в Острозі теоретична грамати́ка, діалектика.

Таким чином, ми можемо стверджувати, що Острозька академія являла собою новий тип колеґії - слов'яно-греко-латинської. Саме Острозька академія дала поштовх та стала підґрунтям для створення аналогічних закладів не тільки в Україні, але за її межами. Значення Острозької академії в історії нашого краю неоціненне, адже саме вона започаткувала в Україні основи вищої освіти. На основі цього освітнього закладу та лаврської школи в 1632 р. і виникла славнозвісна Києво-Могилянська академія.

В умовах польського національного, культурного та політичного гноблення українська православна інтелігенція готувалися навколо бібліотеки й друкарні Києво-Печерського монастиря під покровом його архімандрита Єлисея Плетенецького. Діяльність братств, вченого гуртка Києво-Печерської лаври справляла вагомий вплив на патріотичні настрої громадян, пробуджувала бажання прислужитись загальній справі.

Гетьман Сагайдачний і Гальшка Гулевичівна фондували для Київського братства землю та кошти, завдячуючи яким при братстві утворюється школа. Київську братську школу від початку її заснування очолили особистості, відомі своєю вченістю, педагогічними й

публіцистичними працями, культурною й педагогічною діяльністю. В основу навчання, як і в європейських університетах та колегіумах, був покладений цикл «Семи вільних наук» (Septemartislberalis), який поділявся на trivium (граматика, риторика, діалектика) та quadrivium (арифметика, геометрія, музика, астрономія).

Отже успішному розвитку київської братської школи й перетворенню її у вищу сприяли певні умови. Виникла вона в Києві, де зібрались інтелектуальні сили з усієї України, які взяли участь в її організації та налагодженні навчання. Школа мала підтримку Війська Запорозького, використала досвід своїх попередниць - братських шкіл, особливо Львівської, запозичила її шкільний статут, підручники, педагогічний досвід, а також досвід Острозької школи, яка першою стала на шлях створення школи вищого типу. Обсяг наук у Київській школі був таким, як і в західних школах й колегіумах, а високоосвічені й ерудовані її керівники та вчителі сприяли успішному втіленню їх у процес навчання. Принцип всестановості й ставропігійна охорона патріарша грамота допомагали школі утримуватись як народному освітньому закладові, реально впроваджувати громадські й ду ховні ідеали у виховання української молоді.

З історією Києво-Могилянської академії, її становленням та розвитком тісно пов'язане ім'я митрополита Київського, Галицького і всієї Русі, видатного церковного, освітнього й політичного діяча, святого Петра Могили. Саме Петро Могила вступаючи в Братство об'єднує Лаврську і Братську школи. Об'єднанні школи почали діяти з 1 вересня 1632 р. на території і в приміщеннях Братської школи під назвою Київський братський, згодом Київський або Києво - Могилянський колегіум.

Турботи Петра Могили про своє дітище не були марними. Колегіум стає школою європейського рівня й набирає слави вищого навчального закладу не лише в Україні, а й за її межами.

Якщо уважно прослідкувати державотворчі процеси XV - XVI ст. то ми прийдемо до висновку, що культурно -освітнє відродження починає свій розвиток разом із зародженням та становленням козацтва. Процес становлення та утвердження українського козацтва зумовив піднесення культури, освіти і науки в Україні, виникнення Києво - Могилянської академії як вищого навчального закладу європейського рівня. Відомий український поет, критик і публіцист Євген Маланюк зазначав, що «Острог і Хортиця є одночасними бігунами творення нового соціального стану - козацтва».

Першим гетьманом Війська Запорозького, який отримав освіту у власне українському навчальному закладі європейського зразка - Острозькій академії, був Петро Конашевич Сагайдачний. Сагайдачний відомий не тільки своїми вдалими військовими походами на Крим та Туреччину, а й як зазначає його сучасник Касіяна Саковича: «П.К.

Сагайдачний був перш за все людиною ученою, отримавши освіту в одній із південно-руських православних шкіл. Уродженець Галіції, він не тільки навчався в острозькій школі, але і взагалі жив в Острозі і спостерігав там меценатську діяльність благочестивих князів (Острозьких), які любили науку і жертвували своє майно на школи». Сагайдачний заклав традицію, - підтримувати Київську братську школу (згодом Колегіум і Академію), яку продовжили його наступники, гетьмани Війська Запорозького та України.

Велику увагу розвитку освіти на Україні приділяв Б. Хмельницький (1648 - 1657 рр.) Сам він навчався, як зазначає М. Грушевський в єзуїтській колегії, де отримав непогані знання латині та діловодства. Під час свого гетьманування Хмельницький, розуміючи потребу у науковій інституції, яка б вишколювала кадри для Гетьманщини, Б. Хмельницький всіляко підтримував Київську школу. Політику Б. Хмельницького щодо Києво-Могилянської академії продовжували його наступники. Насамперед, Іван Виговський (1657 - 1659 рр.) - її вихованець.

Києво-Могилянська академія, відповідно, підтримувала своїх опікунів і захисників, впливала на їх діяльність. Загалом вона віддавала українському козацтву, по-перше, свій творчий потенціал, а по-друге - підготовлених людей, які служили Вітчизні як пером і словом, так і зброєю. Зокрема, у часи Хмельниччини, «досягаючи повного розвитку юнацьких сил, учні залишали шкільні заняття і йшли в ряди захисників батьківщини.

У 90-х роках XVII ст. І. Мазепа розпочав діяльність, пов'язану з розбудовою академії. До 1693 р. коштом гетьмана було побудовано прекрасний Богоявленський храм. У 1703 р. на території Братського монастиря закладено фундамент великого кам'яного корпусу Академії, що зберігся до нас із назвою «Мазепин». Іван Мазепа надав і повернув Братському монастиреві шість сіл, чотири хутори та шістнадцять посілостей у Києві. Він також призначив щорічно 1000 дукатів із козацької скарбниці на потреби Академії, давав великі пожертви на бібліотеку. Саме в цей час значною мірою завдяки старанням І. Мазепи, Київська школа сягнула свого найвищого розвитку.

Таким чином, запорізьке козацтво відіграло важливу роль у консолідації української культури, у постійній підтримці, зокрема, Київської братської школи, згодом колегіуму й академії. При цьому найтісніші й плідні зв'язки Києво-Могилянської академії з українським козацтвом, роки її розквіту та найкращої діяльності припадали на час розквіту Гетьманщини: зокрема, гетьманування Б.Хмельницького та І.Мазепи. Проте й інші гетьмани, в цілому українське козацтво, дбали про Київську вищу школу. Гетьмани та їх оточення розуміли, що майбутнє України як самостійної держави значною мірою залежить від

того, чи вдасться «зберегти і розвинути духовний стержень народу». Натомість Могилянка протягом тривалого часу відіграла свій творчий потенціал козакам, давала вищу освіту їх синам, виховувала кадри гетьманського уряду та інтелігенції, визначала світогляд, утверджувала українську державність у козацьку добу.

Вивчивши та проаналізувавши культурно -освітню ситуацію XVI - XVII ст. ми дійшли висновків, що процес становлення та розвитку української вищої школи вплинув на розвиток всіх суспільних, економічних та політичних процесів тогочасності. З розвитком просвіти на Україні розвивається козацтво, зароджується нова соціальна верства населення, формується козацька військова старшина, виникає потреба в науковцях, філософах, мовознавцях, які усі разом формують національну свідомість суспільства та поступово призводять до зародження державності та виникнення Гетьманщини. Значення даних інституцій в історії України неоціненне. Навряд чи вдасться нам уявити подальший розвиток подій без існування Львівської братської школи, Острозької слов'яно -греко-латинської колегії та Києво - Могиланської академії. Усі вони були предтечами сучасності, будівниками наших сьогоденних реалій, умовами нашої державної та національної незалежності.

Липко В'ячеслав Володимирович,

курсант факультету підготовки фахівців для спеціальних підрозділів НАВС
Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри загальноправової та гуманітарної підготовки факультету підготовки фахівців для спеціальних підрозділів НАВС **Чернявська Т.І**

ІСТОРИЯ ОРДЕНУ ТАМПЛІЕРІВ

Історія середньовічної Європи являється надзвичайно цікавим та специфічним періодом розвитку людства, що містить значну кількість суперечливих та недостатньо досліджених вітчизняною і світовою історіографією сторінок. В цьому контексті проблематика виникнення, становлення і розвитку військово-чернецьких орденів, зокрема й ордену тамплієрів, викликає особливий інтерес як напівтаємнича складова військово -політичної та релігійної історії епохи середньовіччя.

Перші відомості про орден Храму дає історик Гійом Тірський між 1169 р. (? 1175) і 1184 р. (? 1185) у своїй книзі «Історія заморських подій» («Н^а іоріа гегит іп рагіїБ^а transmarmis gestamm»). Згідно з його даними орден був заснований в 1118 р. Гуго де Пейн і Годфруа де Сент-Омер, які з'явилися до двору короля Єрусалиму Балдуїна II і попросили дозволу охороняти паломника на шляху колії від Яффи до